

Nova vladna kriza

Kot strela z jasnega je v ponedeljek udarila v javnost vest, da je predsednik vlade Mariano Rumor po kratki, komaj 15 minut trajajoči seji ministrskega sveta odstopil in s tem dal povod za novo politično krizo, katere razpleta in zaključka danes nikakor ni mogoče natančno predvideti. Svoj odstop je Rumor utemeljil s potrebo, da pride med strankami levosredinske koalicije do razčiščenja stališč, ki jih posamezne stranke morajo zavzeti do trenutno najbolj aktualnih političnih in zlasti gospodarsko-socialnih problemov.

Neposredni vzrok Rumorjevega odstopa je treba po vsej verjetnosti iskati v dejstvu, da so sindikalna združenja konec prejšnjega tedna zavrnila njegov poziv, naj prekličejo 24-urno splošno stavko, ki je bila napovedana za torek, 7.t.m. Kot znano, je bila ta stavka proglašena z namenom, da se izvaja pritisk na vlado in parlament, da končno začne sprejemati ukrepe, ki so potrebni za postopno izvedbo obljubljenih reform socialnega značaja. Ker je vlada odstopila, je stavka seveda preklicana.

Toda nenadna odločitev predsednika Rumorja, da se umakne s svojega odgovornega mesta, prav gotovo ni bila odvisna samo od poslabšanja odnosov med sindikati in vlado. Globlji vzrok predsednikovega odstopa tiči predvsem znotraj same krščansko-demokratske stranke, in sicer v dejstvu, da ni mogoče uskladiti stališč, teženj in programov njegove konservativnega dela s stališči, težnjami in programi strankinega naprednega, progresivnega krila. Gre za dve »duši« italijanske stranke relativne večine, ki sta se izoblikovali ob splošnem družbenem razvoju in ki postajata problematični glede na odgovornost, vodilno vlogo, ki jo ima kršč. demokracija v italijanskem življenju že skoraj četrt stoletja.

Mnogi znaki kažejo, da pomeni današnja vladna kriza predvsem poskus, da v krščansko-demokratski stranki in posredno v vsej državi prevladajo konservativne politične in socialne sile, tiste sile namreč, ki tudi miselno zaostajajo za družbenim razvojem.

Ugotoviti je treba, da pri tem poskusu krepko sodelujejo zlasti tako imenovani enotni socialisti, ki očitno računajo, da bodo s preusmeritvijo na desno okrepili svoje vrste na škodo socialistične stranke.

Kakorkoli se bo najnovejša kriza vlade zaključila, se nam zdi, da na daljši rok ne more biti bistvenih, korenitih sprememb v splošni politični in družbeni usmeritvi italijanskega ljudstva in njegovih glavnih institucij. Lahko bo prišlo do trenutnega zastoja, vendar to ne bo trajno vplivalo na nadaljnji razvoj, ki nezadržno vodi v vse večjo demokratizacijo družbe in države.

Položaj na Srednjem vzhodu se zapleta

Vse kaže, da se položaj na Srednjem vzhodu vedno bolj nevarno zapleta. Egipčanski predsednik Naser se nahaja v Moskvi, kjer skuša dobiti od Sovjetske zveze novo vojaško in drugo pomoč, hkrati pa je v sovjetski prestolnici na zdravljenju. Njegovemu obisku pripisujejo Sovjeti precejšnjo važnost, saj se glavni tajnik sovjetske partije Brežnev baje prav zaradi Naserjeve prisotnosti v Moskvi ni osebno udeležil slovesnosti podpisa nove, 20-letne prijateljske pogodbe med Sov. zvezo in Romunijo. Pogodba je bila podpisana pred dnevi v Bukarešti, sovjetsko delegacijo pa je namesto Brežneva vodil ministrski predsednik Kosigin.

General Haim Bar-Lev, poveljnik izraelskega glavnega stana, je v zvezi s prisotnostjo sovjetskih vojakov v Egiptu te dni izjavil, da je po izraelskih podatkih danes v Egiptu skupno 8 tisoč teh vojakov, od katerih jih kakih tri tisoč upravlja rakete zemlja-zrak, ostali pa so zaposleni kot instruktorji in svetovavci pri egipčanskih oboroženih oddelkih.

Izraelski general je v tej zvezi izrekel zaskrbljenost zaradi morebitne nove sovjetske vojaške pomoči Egiptu, za katero se sedaj zavzema Naser, a je hkrati pripomnil, da lahko to nevarnost preprečijo primerni protiukrepi Združenih držav in samega Izraela.

Očiten je tu izraelski pritisk na ZDA, naj te sprejmejo zahtevo po dobavi večjega števila letal vrste »Phantom«, da si Izrael še dalje zagotovi premoč v zraku, brez katere bi ne mogel z uspehom odbiti morebitnega

novega egipčanskega napada in napada ostalih arabskih držav. Če pa ZDA sprejmejo izraelsko zahtevo, si nakopljejo novo sovraštvo že tako neprijazno razpoloženega arabskega sveta in lahko nastanejo novi, hudi politični zapletljaji.

Položaj je torej zelo kočljiv in ni skoraj videti izhoda. Upati je samo, da bo tako v Moskvi kot v Washingtonu prevladala zdrava pamet in da bosta obe velesili pokazali toliko dobre volje in odločnosti, da bosta mogli in znali krotiti strasti obeh sprtih strani ter omogočiti sprejem kompromisa, ki bi bil časten za vse.

— o —

Moro obiskal Afriko

Zunanji minister Aldo Moro je zaključil večdnevno potovanje v afriških državah. Obiskal je Kenijo, Somalijo in Abesinijo. Tu je v imenu predsednika Saragata povabil cesarja Haile Selasijaja, naj uradno obišče Italijo. Abesinski cesar, ki je vabilo sprejel, še ni bil na uradnem obisku v Italiji, čeprav je že minilo skoraj trideset let, odkar neprekinjeno vlada svoji državi, kamor se je vrnil med vojno, ko so bile poražene fašistične kolonialne sile, ki so bile leta 1936 zasedle Abesinijo in ga spravile v izgnanstvo.

Kljub temu ima Italija že vrsto let odlične odnose s to afriško državo, kjer je med drugim ostala številna italijanska skupnost, ki krepko sodeluje pri razvoju države.

BERZANTI NA URADNEM OBISKU V ZAGREBU

Predsednik deželne vlade Furlanije - Julijske krajine je pred dnevi zaključil svoj prvi uradni obisk v SR Hrvatski. Dr. Berzanti, ki sta ga spremljala podpredsednik deželne vlade Moro in odbornik za industrijo Dulci, je najprej obiskal Zagreb, kjer se je srečal s predsednikom hrvaške vlade Haramijo in njegovimi sodelavci. Obisk se je zaključil na Reki, kjer je italijansko odposlanstvo imelo razgovore z občinskimi predstavniki in tamkajšnjimi gospodarstveniki.

Dr. Berzanti in njegovi sodelavci so se s hrvaškimi predstavniki razgovarjali o možnostih nadaljnega sodelovanja med Furlanijo - Julijsko krajino in republiko Hrvatsko, in si-

cer zlasti na področju industrijske dejavnosti, turizma in trgovinstva. Govorili so dalje o potrebi, da se uskladijo urbanistični razvoj, zlasti obalnih področij, ter velike prometne žile. Ob vsej tej problematiki sta obe strani ugotovili, da obstajajo možnosti širokega sodelovanja v obojestransko korist.

Hvale vredno je, da tudi ob tej priložnosti nista bili pozabljeni narodni manjšini, italijanska v Jugoslaviji in slovenska v Italiji, o katerih je bilo ponovno poudarjeno, da predstavljata most, ki more združevati obe sosedni državi in njune narode, in da ju je treba zato zaščititi ter jima zagotoviti poln razvoj.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 12. julija, ob 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 11.15 Oddaja za najmlajše: R. E. Raspe: »Dogodivščine barona Münchhausna«; 11.45 Ringaraja za naše malčke; 13.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 15.30 »Hlapci in gospodarji«. Igra v 3 dejanjih neznanega dalmatinskega avtorja. RO. 17.30 »Primorska poje«, revija primorskih zborov; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Jazzovski kotiček; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Glasba iz filmov in revij; 20.00 Šport 20.30 I slovenske ljudske epike, pripravlja Beličič; 20.30 Kmečka godba S. Tamšeta; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu.

♦ PONEDELJEK, 13. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 Kalanova »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Čar glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Vaše čtivo. 18.15 Umetnost; 19.10 »Odvetničnik za vsakogar«; 19.15 Izbrali smo za vas; 20.00 Športna tribuna; 20.35 Popevke iz oddaje »Un disco per lestate«; 21.00 Pripovedniki naše dežele: Z. Saksida: »Zbogom, gospod profesor...«; 21.45 Slovenski solisti.

♦ TOREK, 14. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Na banjo igra Morgan; 12.44 Bednarik: »Pratika«; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Klavirski duo Russo - Safréd; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas pripravljajo Lovrečič; 18.15 Umetnost; 10.10 Naši pomorščaki - srečanja in spomini; 19.45 Zbor »Vesna« iz Sv. Križa pri Trstu vodi Žerjav; 20.00 Šport.

♦ SREDA, 15. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 12.10 R. Vodeb: Po sledovih nekdanjih kultur v Italiji: »Etruščani«; od Rima do Firenze«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Sodobne popevke; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost; 18.30 Koncerti v sodelovanju z deželni glasbenimi ustanovami; 19.10 Higijena in zdravje; 19.20 Jazzovski ansambli; 19.40 Harmonija, zvokov in glasov; 23.00 Simfonični koncert; 20.55 Za vašo knjižno polico; 21.30 Večerne melodije.

♦ ČETRTEK, 16. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Saksofonist Hawkins; 12.10 M. Mori: Vzroki nesreč pri otrocih in mladostnikih ter njihovo preprečevanje: »Nezgode v kmečkem okolju«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Na počitnice; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Simfonična glasba deželnih avtorjev; 19.25 Priljubljene melode; 20.00 Šport; 20.35 L. Cijak: »Neurje«. Drama. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu, režira Skrbinska.

♦ PETEK, 17. julija, ob: 11.35 Slov. pesmi; 11.50 Na el. orgle igra S. Latora; 12.10 Izlet za konec tedna; 12.20 Za vsakogar nekaj; 17.00 Casamassimov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem - rad. poljudna enciklopedija; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni slovenski skladatelji; 19.10 Epigram - odraz časa in razmer, pripr. Z. Tavčarjeva; 19.20 Znane melodije; 19.45 »Berl, berl rožmarin zeleni«; 20.35 Delo in gospodarstvo. 20.00 Šport; 20.50 Koncert operne glasbe; 21.50 Nekaj jazz.

♦ SOBOTA, 18. julija, ob: 11.35 Šopek slovenskih pesmi; 11.50 Veseli motivi; 12.10 N. Kuret: Poganstvo in krščanstvo v naših ljudskih šegah; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 »Varna pot« - oddaja o prometni vzgoji; 16.05 Operetne melodije; 16.45 Pravljice in pripovedke naše dežele; 17.00 Znani pevci; 17.20 Za mlade poslušavce: Od solskega nastopa do koncerta; 17.45 Umetniki odgovarjajo; 18.00 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 18.30 Oktet »Planika« iz Gorice vodi Valentinič; 18.50 »The Firehouse Five Plus Two«; 19.10 R. Dolhar: Alpske poti in smeri: »Pomlad na Tirolskem«; 19.20 Zabavali vas bodo Stevensonov orkester, pevec Celentano in ansambel »The Tokens«; 20.00 Šport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 A. Dumas - oče: »Grof Monte Cristo«. Prevedel in dramatisiral D. Pertot. Radijski oder, režira Peterlin.

Odnosi med Vatikanom in Beogradom

Diplomatski odnosi med Svetim sedežem in Jugoslavijo se trajno izboljšujejo. Prekinjeni so bili leta 1952, ko je moral apostolski nuncij Oddi zapustiti Beograd v zvezi z obsodbo zagrebškega kardinala Stepinaca.

Obe strani sta pa vedno skušali priti do vzpostave vsaj nediplomatskih stikov. Prizadevanja so imela uspeh z beokrajским protokolom, ki je bil podpisan 25. junija 1966. V dogovoru je bilo rečeno, da se bosta oba podpisnika redno posvetovala, ko bo šlo za vprašanja v zvezi z odnosi katoliške Cerkve in jugoslovanske države. V ta namen je bil odposlan v Beograd monsinjor Cagna kot apostolski delegat, podobno mesto je zasedel v Rimu jugoslovanski delegat Vekoslav Cvrlije. Kljub temu, da nista oba odposlanca imela veleposlaniškega naslova, sta vendar opravljala posle na tej ravni.

Zadnje čase pa je prišlo med Vatikanom in Beogradom do prepričanja, da so se odnosi med njima že tako utrdili, da se lahko tudi diplomatske razmere popolnoma uredijo.

Proti koncu junija je prišel v Rim jugoslovanski odposlanec Milorad Pesič, ki je imel daljše razgovore z državnim tajnikom kardinalom Villatom. Ugotovila sta, da obstajajo med obema strankama mnoge stične točke, bodisi glede cerkvenega položaja v Jugoslaviji, kakor tudi v mnogih mednarodnih pogledih. Zato je tudi ustrezno novemu položaju med obema pogodbenikoma, da se vatičanska delegacija v Beogradu povzdigne v nunciaturo, jugoslovanska v Rimu pa v vele-

poslaništvo. Prvo mesto bo zasedel dosedanji apostolski odpravnik mons. Cagna, veleposlaniško pri Vatikanu pa Vekoslav Cvrlije.

Dokončna ureditev diplomatskih odnosov med Vatikanom in Jugoslavijo še bolj utrjuje možnost obiska maršala Tita pri Papežu Pavlu VI., do katerega bo prišlo skoraj gotovo to jesen.

50-LETNICA POŽIGA NARODNEGA DOMA

Dne 13. t. m. bo poteklo 50 let — torej natančno pol stoletja — odkar so fašistične škvadre pod osebnim vodstvom zloglasnega Francesca Giunte zanetile ogenj v prostorih ponosnega Narodnega doma v Trstu, tako da je ta simbol slovenske prisotnosti v našem mestu zginit v plamenih.

Pol stoletja je poteklo od tistega žalostnega dne. Naše ljudstvo je zatem moralo preстати še mnogo gorja, mnogo ponižanj. Vendar danes lahko z zadoščanjem ugotavlja, kako so tisti, ki so mu napovedovali smrt, sami klavrno končali svoje dni, medtem ko je slovensko ljudstvo ostalo.

Se se niso zacelile vse rane, ki nam je prizadejal nasilni fašistični režim, a Slovenci smo danes trdno odločeni, da nadaljujemo s prizadevanji za zagotovitev našega obstoja in razvoja, pri čemer se bomo vedno zgledovali po tistih naših bratih in sestrah, ki so se tudi za ceno svojega življenja uprli mogočnim zatiralcem. To je nauk, ki izhaja iz žalostne zgodovinske obletnice, katere bomo obhajali čez nekaj dni.

Vendar elektrarna na Soči

Odborniki tolminske občinske skupščine so sklepali pred kratkim o načrtu za gradnjo elektrarne na Soči pri Kobaridu in ga odobrili. Zavrnilo so opozorila Urbanističnega inštituta v Ljubljani in goriškega zavoda za spomeniško varstvo, da »predstavlja dolina Soče izredno prirodno lepoto, ki jo je treba ohraniti«. Ker je tod narava še nepokvarjena, reke ne bi smeli zaježiti tudi v interesu turizma.

Odborniki pa so trdili, da je bilo tako rečeno svoj čas tudi glede nameravane gradnje elektrarne Trnovo, ki je bila potem opuščena, a za turizem v gornji Soški dolini se vendarle ni nič storilo.

Gotovo pa je, da bo marsikomu žal za gornjo Soško dolino, kakor je danes, ker je ne bo mogoče nikoli več nadomestiti. Preden bodo začeli graditi novo elektrarno, bi morali odgovorni ljudje in ustanove vsekakor še temeljito pretehtati možnost, da bi namesto elektrarne na Soči zgradili jedrsko elektrarno ali termoelektrarno, saj premoga ima Slovenija dovolj, da niti ne ve kam z njim. Drugje v Evropi že davno ne grade elektrarn na tako lepih krajih v obljudenih dolinah, saj so že mnoge katastrofe pokazale, kako je to nevarno.

Verjetno imajo odborniki tolminske občine prav, ko trdijo, da so odgovorne ustanove premalo storile za razvoj turizma v Soški dolini. Toda turizem se ne pospešuje samo z gradnjo velikih hotelov (le malokje začnejo razvijati turizem tako), ampak s čimboljšim izkoriščanjem že obstoječih kapacitet, z ureditvijo krajev, s čistimi gostil-

nami in dobro postrežbo ter z majhnimi zasebnimi penzijoni, tudi v kmečkih hišah, kot je to mnogokje v Avstriji, Švici, Nemčiji in drugod. Od velikega hotela okoliško prebivalstvo nima veliko koristi, razen da najde zaposlitev nekaj desetih ljudi, morda niti ne in še to samo sezonsko, 2-3 mesece v letu, saj ni mogoče pričakovati, da bodo zahajali turisti v Kobarid tudi v pozni jeseni in pozimi (razen morda smučarji v okoliške hribe, a taki navadno ne prenočujejo v dragih hotelih). Širši krogi lahko imajo koristi le od razvejanega, ljudskega turizma, ki prinese vsakomur nekaj zaslужka. Zato je po našem mnenju postavljanje alternative: velike turistične investicije ali elektrarna, popolnoma zgrešeno.

Kar pa zadeva zares realno rešitev za pomanjkanje električne sile v Sloveniji, je dr. Milan Čopič, načelnik reaktorskega oddelka na Institutu »Jožef Stefan« zapisal v zadnji številki »Naših razgledov« (19. junija 1970) med drugim: »Dejstvo pa je, da imamo npr. v Sloveniji dvakrat večje ugotovljene zaloge urana kot ZDA, vzeto relativno na predvidene kumulativne potrebe do leta 2000 za vse kapacitete nuklearnih elektrarn... To pomeni, da smo na boljšem, kot marsikatera izmed industrijsko razvitih držav, ki so že veliko položile v nuklearne elektrarne.« Ing. Čopič se zavzema za takojšnjo gradnjo atomske elektrarne.

Kaj čuti in misli mlada Indijanka

Thomasine Hill je 22-letno indijansko dekle iz plemena Crow in Pawnee, ki biva v državi Montani v Združenih državah. Thomasine študira pravo na državni univerzi v New Mexico, trenutno pa je s študentovsko skupino People College Program na turneji po severni Evropi, s pesmijo in glasbo. People College Program je obsežno gibanje v Združenih državah, ki povezuje mladino raznih ras in jo vzgaja k lepemu in plemenitemu. Kot čistokrvna in izobrazena Indijanka je Thomasine rada odgovarjala na vprašanje časnikarjev, ki so jo spraševali o njenem življenju in o razmerah, v katerih živi njeno ljudstvo.

Povedala je, da opaža, da večina ljudi v Evropi zelo malo ve o današnjem položaju severnoameriških Indijancev. Mnogi ne vedo niti tega, da so bili Indijanci prvo ljudstvo, ki je bivalo na ameriški celini. Danes je v Združenih državah okrog 600.000 Indijancev, ki pa žive zelo raztreseno, v majhnih skupinah v svojih rezervatih, in govore do 100 močno različnih jezikov. Tisti, ki odidejo iz rezervatov, so izgubljeni za pleme, a zunaj se počutijo največkrat nesrečni in osamljeni. Mnogi drugi v rezervatih se krčevito drže starih tradicij in zavračajo napredek. Med njimi je veliko revščine.

»Jaz hočem ohraniti stare tradicije, se nečem izolirati od sveta,« je rekla Thomasine Hill. »Vsak človek potrebuje občutek lastne vrednosti, in kolikor moram razumeti, jo lahko občuti le, če pozna ostali svet. Samo tako lahko bolje doumem, kaj je bistveno indijanski kulturi. Mi smo drugačni kot druga ljudstva, a za nas je važno, kako mi mislimo in čutimo.«

Thomasine upa, da bo njen oče kandidiral pri volitvah v rezervatu in da bo postal voditelj svojega plemena. To bi po njenem mnenju prispevalo k razvoju indijanskega rezervata, v katerem živi njihova družina, tako v gospodarskem kot v političnem in prosvetnem pogledu.

Rekla je, da se veseli, da bo lahko s svojim študijem in izobrazbo vedno več in več prispevala k napredku svojega ljudstva — potem ko je tako neskončno veliko prejela od njega, kot je dejala. Leta 1968 je bila Thomasine izvoljena za najlepše deklo »indijanske Amerike« in je imela predavanja o Indijancih že na 22 ameriških visokih šolah in tudi v drugih državah. Letos 17. maja, na norveški narodni praznik neodvisnosti, je govorila po norveškem radiu o svojem ljudstvu. Rekla je, da ji je šlo na jok, ko je gledala, kako je norveška mladina v neskončnem obhodu po ulicah Osla veselo obhajala neodvisnost in srečo svojega naroda; to praznovanje je primerjala z usodo svojega ljudstva.

Ko so jo vprašali, kaj meni kot ameriška študentka o nemirih na ameriških univerzah, je rekla: »Mnogi tu v Evropi menijo, da je na vsaki ameriški univerzi vsak dan študentovski upor, ampak temu ni tako. Protestirati je že prav, toda nasilje samo ruši in ubija moči. Mi vsi si želimo nekaj novega in verjamemo, da lahko izobrazena mladina pripomore svetu naprej, k napredku, ker nismo postavili kakih visokih ograj okrog nas. Menimo, da je važno, da se ljudje lahko sestajajo in so skupaj: to omogoči človeku, da odkrije samega sebe in svoje lastne ustvarjalne sposobnosti. In to tudi daje možnost, da pride v odnose z drugimi ljudmi. Odločilno za to, koliko bo napredoval naš svet, bo, koliko odgovornost bomo lahko tudi mi prevzeli za to. Niso samo politiki odgovorni in poklicani za to, ampak vsak po svoje.«

PREJELI SMO

IZJAVA SKGZ

Glavni smoter radijskih in televizijskih postaj v okviru RAI-TV je osnovan na načelih splošne javne koristi. V italijanskem nacionalnem merilu so ta osnovna načela prisotna v dolgem boju za pravično ureditev RAI-TV. Če se problem RAI-TV v nacionalnem merilu počasi rešuje, tega ni mogoče reči o radijski postaji »Trst A«, ki je čedalje bolj hibridna in izločena iz struktur RAI-TV.

Konvencija med predsedstvom italijanske vlade in družbe RAI-TV o radijski postaji »Trst A« postavlja to slednjo v podrejen položaj, ki žali načela splošne javne koristi in hkrati pravice Slovencev v Italiji. Namen oddaj Radia »Trst A« je sicer sama RAI-TV svoječasno jasno formulirala s trditvijo, da so te oddaje propagandnega značaja v slovenskem jeziku za »tujerodce« (allogeni della zona). Radio »Trst A« ima že po samih trditvah RAI-TV »propagandne namene v soglasju s predsedstvom vlade«. Zato ni nič čudnega, če je Radio »Trst A« že od nekdaj fevd določenih krogov. V smislu zakonskih določil

vrši nadzorstvo nad oddajami RAI-TV nadzorna komisija. V nadzorni komisiji Radia »Trst A« ni nobenega člana slovenske narodnosti.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza ostro protestira proti žaljivi definiciji, da smo avtonomi Slovenci »tujerodci«. Nedopustno je in za Slovence v Italiji ponižujoče, da ima edina slovenska radijska postaja zgolj propagandne namene.

Slovenska kulturno-gospodarska zveza zaradi tega zahteva, da se Radio »Trst A« vključi v strukturo RAI-TV, da se uveljavijo načela javne koristi, da se uredi status slovenskega radijskega osebja in da morajo nadzorno komisijo Radia »Trst A« sestavljati člani slovenske narodnosti.

Slovenski narodni skupnosti v Italiji se godi krivica tudi v zvezi s pomanjkanjem slovenskih televizijskih oddaj v deželi Furlaniji - Julijski krajini. Slovenska kulturno-gospodarska zveza obsoja tako ravnanje s slovensko narodno skupnostjo v Italiji in zahteva, da se tudi Slovincem v Italiji omogoči lastna televizijska služba, kakor jo imata nemška narodna skupnost v Italiji in italijanska narodna skupnost v Jugoslaviji.

Jack London:

KJER SE POTI LOČIJO

VI.

Dave Wertz je odgrnil medvedjo kožo, se vsedel in zazdehal. Haves se je lecal, odkril pri tem bolečo mišico in si jo z zaspanim izrazom drgnil.

»Bogve, kaj se je zgodilo s Hitchcockom?« je rekel in segel po mokasinih.

Bili so zamrzli od mraza in zato je stopil k ognju, da bi jih odtajal.

»Sreča, da je odšel, čeprav je bil odličen delavec.«

»Res je, a se je preveč oblastno obnašal, po pravici povedano. Škoda za Sipsu. Misliš, da jo je imel rad?«

»Ne verjamem. Šlo mu je samo za načelo. To je vse. Mislim, da ima prav... Toda za nas ni bilo razloga, da bi se vtaknili vmes in se dali poslati na drugi svet, preden pride naša ura.«

»Načela so načela in prav je, da se jih ljudje drže. Vendar jih je bolje pustiti doma, kadar se poda človek na Alasko, kaj?«

Tudi Wertz je stopil k ognju in oba sta zvijala mokasine, da bi jih napravila prožne.

»Misliš, da bi mu morali pomagati?«

Sigmund je odmajal z glavo. Bil je močno zaposlen. V lončku za kavo se je že dvigala

pena čokoladne barve in hkrati je moral obratiti slanino v ponvi. Poleg tega je mislil na deklo s smeječimi se sinjimi očmi in je polglasno prepeval.

Njegova tovariša sta se z nasmehom spogledala in prenehala s pogovorom. Čeprav je bilo že sedem proč, je bilo do dneva še tri ure. Severni svet je izginil z neba in tabor je bil oaza luči sredi črne teme. In v svetlobi ognja so se postave treh mož jasno odražale. Opogumljen od molka je Sigmund dvignil glas in zapel svojo najljubšo pesem.

Morda — a tega ni hotel priznati niti samemu sebi — je skušal s pesmijo zadušiti v sebi občutek neugodja, ki se je polastil njega in drugih dveh po snočnjih dogodkih. Četudi ni nobeden tega izrekel, so izgubili spoštovanje drug pred drugim: to zaveznitvo v znamenju strahopetnosti je začelo hudo težiti njihove duše.

Kljub temu pa je Sigmund še glasneje zapel...

Tisti hip je raztrgala noč oglušujoča salva. Hawes je zastokal, se skušal zravnati, nato pa se zvrnil po tleh. Wertz je omahnil na komolec in povsili glavo. Tiho je zajecal in iz ust se mu

je vtila temna tekočina. In Sigmund z zlatimi lasmi in z grlom, ki je še drhtelo od pesmi, je vrgel roke kvišku in se zrušil v ogenj.

Čarovnik je bil ves črn okrog oči ter je bil temu sorazmerno besen; spustil se je v prepir s poglavarjem, ker sta oba hotela Wertzovo karabinko, in si je vzel več kot svoj delež iz pol vreče fižola. Prilastil si je tudi medvedjo kožo in povročil s tem godrnjanje med drugimi pripadniki plemena, in končno je skušal ubiti psa, ki ga je bil dobil Sigmund od svojega dekleta. Toda pes mu je ubežal, vrač pa je padel, ko je tekel z njim, v jarek rudnika in priletel na vedro ter si izpahnil ramo. Ko so Indijanci temeljito oplenili tabor, so se vrnili k svojemu šotorišču, kjer je zavladovalo veliko veselje med ženškami. Poleg tega je prišel z juga trop severnih jelenov in postal plen lovcev; tako je vrač spet prišel do velikega češčenja in med plemenom se je šušljalo, da se pogovarja z bogovi.

Potem, ko so bili vsi odšli iz tabora, se je ovčnjak vrnil v zapuščen tabor in vso noč in ves naslednji dan objokoval mrtvega. Potem je izginil; a ni minilo mnogo let, ko so indijanski lovci opazili spremembo v rasi gozdnih volkov. V njihovih kožuhih so se pojavile svetle bele lise in razni znaki, kakršnih ni nosil dotlej še nikdar noben volk.

(konec)

Tržaškega

Mesec dni po volitvah

Čeprav je že poteklo več kot mesec dni od zadnjih upravnih volitev, se še niso sestali vsi občinski sveti, da si izvolijo župane in občinske odbore. Doslej so se sestali občinski sveti na Repentabru, v Zgoniku in v Miljah, kjer so bili povsod potrjeni dosedanji župani, in sicer Mihael Guštin za Repentabor, Jože Guštin za Zgonik in Gastone Millo za Milje.

Od novoizvoljenih občinskih svetov se ni sta torej sestala devinsko-nabrežinski in dolinski, kar je treba pripisati predvsem dejstvu, da v njih nobena svetovalska skupina nima absolutne večine in da je za vodenje občine zato potrebna sestava koalicije.

Tudi novoizvoljeni pokrajinski svet se še ni sestel. Kot v Nabrežini in Dolini tudi tu nobena stranka nima absolutne večine in je zato potrebna koalicija. Stranke leve sredine imajo v novem pokrajinskem svetu skupno s svetovalcem Slovenske skupnosti 13 sedežev, vendar med temi skupinami še ni prišlo do razgovorov, ker je tržaško socialistično vod-

stvo pred kratkim odstopilo in do danes stranka še ni izvolila novega.

Pričakujejo pa, da se bodo razgovori med omenjenimi skupinami začeli, kakor hitro bo socialistična stranka uredila svoj notranji položaj. Od poteka in zaključka teh razgovorov pa bo verjetno odvisno, kdaj bodo sklicani občinski sveti v Nabrežini, Dolini in pokrajinski svet.

— o —

PROSLAVA BAZOVIŠKIH ŽRTEV

Odbor za proslavo bazoviških žrtev sporoča, da bo proslava 40-letnice ustrelitve bazoviških junakov dne 6. septembra t.l. v popoldanskih urah pri spomeniku na bivšem strelišču v Bazovici.

V dopoldanskih urah pa bo na pokopališču pri Sv. Ani polaganje vencev na njihov grob.

Ob tej pomembni obletnici bo proslava zavzela širši obseg s sodelovanjem pevskih zborov, gledaliških umetnikov, recitatorjev in športnikov.

ODBOR

ŠOLSKO VPISOVANJE

V ponedeljek je izdalo prosvetno ministvo nov odlok za vpisovanje v srednje šole. Doslej je veljal zadnji rok do 10. julija. Zdaj je pa določen zadnji dan za vpisovanje 22. julij. Staršem in dijakom priporočamo, da kljub temu pohite z vpisovanjem. Vsa pojasnila se dobe v dopoldanskih urah na šolskih tajništvi.

ČESTITAMO!

V soboto sta se poročila v repentaborski cerkvi *Marij Maver*, predsednik Slovenske prosvete v Trstu in *Matejka Peterlin*. Poročni obred je izvršil g. Stanko Zorko, rojanski kaplan, na koro pa je pel rojanski cerkveni pevski zbor, v katerem poje nevesta že vrsto let.

Novi družini želimo mnogo sreče in zadovoljstva!

Zgonik JOŽE GUŠTIN PONOVO ŽUPAN

V četrtek, 2. t.m., se je sestel na prvi redni seji novoizvoljeni občinski svet, ki mu je predsedoval dosedanji župan Jože Guštin. Prisotni so najprej soglasno ugotovili, da so bili vsi svetovalci pravilno izvoljeni, nakar so bile volitve župana in štirih občinskih odborov, ki sestavljajo občinski upravni odbor.

Z 12 glasovi svetovalcev komunistične liste, ki je na zadnjih volitvah prejela največje število glasov (378, medtem, ko je lista Slov. skupnosti dobila 333 glasov), je bil za

PORAVNAJTE NAROČNINO!

župana ponovno izvoljen trgovec Jože Guštin iz Zgonika. Tri glasovnice so bile bele. Za odbornika sta bila izvoljena dr. Ivan Godini in Srečko Orel, za njuna namestnika pa Jože Milič in Anton Furlan.

Župan Guštin se je toplo zahvalil svetovalcem za zaupanje in obljubil, da bo zastavil vse svoje sile za pravično in demokratično vodenje občinskih zadev. Na koncu se je župan z lepimi besedami spomnil pokojnega Justa Pegana, ki je umrl pred kratkim, potem ko je dolgo let sodeloval v občinski upravi.

Kaj se dogaja v svetoivanskem Marijinem domu

Ze drugo leto je pri Sv. Ivanu odprt nov Marijin dom. Tudi v drugem letu je bila v njem živahna dejavnost. Sezono je oprl naš domači cerkveni pevski zbor, ki je nastopil dvakrat pod vodstvom gospe Nade Žerjal. Ta zbor vidno napreduje; nastopil je tudi na več drugih krajih, na stadionu prvi maj, v Kulturnem domu, v goriškem Katoliškem domu, v Mariboru in drugod. V decembru je gostoval v naši dvorani pevski zbor »Jacobus Gallus« pod vodstvom skladatelja Ubalda Vrabca. Tako zelo nam je ugajal, da smo ga naprosili za 325. obletnico njegovega obstoja za nov nastop. Obljubil nam je obisk v jeseni.

V novembru nam je brala svoje pesmi v narečju svetoivanska pesnica Marija Mijot, v februarju pa nas je znani svetoivanski pripovednik Josip Kravos zabaval s svojimi črticami. Nismo pozabili ekumenskega gibanja: Iva Furlan nas je s svojimi krasnimi diapozitivi povedla prav v Ohrid, pozneje nam je s svojimi posnetki prikazala strahote Dachau-a. Vnovič je Slovenska prosveta uporabila to sredstvo, da nam je pokazala »Nebesa pod Triglavom«.

»Naša gospa«, ki jo vsi poznamo s tržaškega radia, je pripeljala igravsko skupino iz Marijinega doma, da smo se malo posmejali ob zelo sodobnih burkah »Gospa v minikrilu«, »V soferski šoli«, »Srčnost na preizkušnji«. Gojenke iz provincialne hiše č. sester pa so pri nas uprizorile »Kaznovano ničemrnost«.

MATURITETNI IZPITI

V torek zjutraj so se začeli za slovenske maturante iz Trsta in Gorice maturitetni izpiti s pismeno nalogo iz slovenščine. Naslovi nalog, in sicer štirje, so prišli iz Rima. Napisani so bili v italijanščini, ker so veljali tudi za italijansko pismeno nalogo na italijanskih zavodih. Izpraševalci za slovenščino so jih morali takoj prevedsti in narekovati kandidatom. Izmed štirih naslovov, od katerih je prvi veljal za klasično, znanstveno, učiteljsko in trgovsko maturo, si je vsak kandidat izbral en naslov.

Naslov prve naloge, ki so si jo po večini izbrali kandidati na vseh šolah, je nekoliko zapleten in se glasi: »Povečanje potrošnje posameznikov v vedno večji meri označuje omiko našega časa. Kakšne probleme povzroča to za ravnotežje v naravi, za ohranitev njenih značilnosti in njene lepote, in katera vprašanja in vrenja vse to poraja med mladino.«

Ostale tri naloge so bile za vsako šolo drugačne in ustrezne njenemu tipu. Večina teh je bila tudi enaka z onimi na italijanskih šolah.

Slovenske stvarnosti ni zajela nobena naloga, namenjena za slovenske mature. Na trgovski akademiji so pa bila v nalogah zastavljena vprašanja preveč širokega značaja.

Včeraj je bila na vrsti druga naloga, in sicer na klasičnem liceju prevod iz grščine; na znanstvenem liceju in na učiteljski so imeli nalogo iz matematike, na trgovski akademiji pa iz trgovskih ved.

Ustni izpiti se bodo začeli po že določenem vrstnem redu v ponedeljek, 13. julija.

Doslej potekajo izpiti v mirnem vzdušju. Kandidati kažejo dosti resnosti in dobre volje. Vsem želimo, da bi srečno dokončali zrelostne izpite!

Slovensko katoliško društvo iz Doberdoba pa je 17. maja igralo Manice Komanove »Prisego o polnoči«. Dali so nam lepo lekcijo ti mladi ljudje, kaj vse premoreta požrtvovalnost in pogum.

To pa še ni vse. Petindvajseto obletnico obnove slovenskega šolstva na Tržaškem sta proslavili »Srednja šola sv. Cirila in Metoda v Trstu« in svetoivanska slovenska osnovna šola. Prva s »Panonsko zgodbo — igro iz časov sv. Cirila in Metoda — v sedmih slikah«. Ob tej priliki sta nastopila tudi združena pevska zborova obeh srednjih šol pod vodstvom prof. Marice Zupančič. En mesec pozneje pa je proslavljala omenjeno petindvajsetletnico slovenska osnovna šola pri Sv. Ivanu z mladinsko igro »Takšni so«, pri kateri so nastopili vsi učenci in osnovnošolski pevski zbor ob spremljavi harmonike.

Vse nastope smo zaključili 31. maja z »Glasbenim večerom«, na katerem so gostovali na našem odru Harmonikarski ansambel Miramar junior, mladinski zbor »Slomšek« ob spremljavi ansambla Kondor, ansambel Kondor in harmonikarski ansambel Miramar senior, ki je predvajal krasne skladbe z dovršeno tehniko.

Naj dodam še okolnost, da deluje dom ob zelo skromni opremi, ker je še velik del dolga za gradnjo nepokrit in mora odlašati spolnitev odra na poznejšo dobo, ko se odkriža najnujnejših obveznosti. Zato zaslužijo vsi sodelavci tem večjo pohvalo in tudi, da jim priskočijo ljubitelji slovenske kulture na pomoč.

Standrež POLETNA PRIREDITEV

Poletni kulturni praznik, ki bi se moral razviti že prejšnjo soboto, je bil prenešen zaradi pogreba pokojnega gospoda Stante in sorodnice ene izmed nastopajočih igralk na to soboto in nedeljo.

Sporod je ostal isti. V soboto ob 21. uri bodo nastopili na igrišču pri cerkvi »Veseli planšarji« iz Ljubljane z izbranimi točkami.

V nedeljo ob isti uri se bo na istem prostoru odvijal koncert slovenske pesmi.

Peli bodo zbori iz Gorice, Doberdoba in s Tržaškega. Dramska družina prosvetnega društva Standrež bo uprizorila Čehovo enodejanko »Medved«. Deloval bo tudi srečolov z bogatimi dobitki.

Kot posebnost ob tem kulturnem prazniku je razstava in prodaja modernih slovenskih knjig in plošč. Uredilo in pripravilo jo je vodstvo Katoliške knjigarne v Gorici. Ljubiteljem knjige bo na razpolago v nedeljo ves dan.

MALE MATURE

V soboto so se končali na nižji srednji šoli v Gorici nižji tečajni izpiti ali male mature. Izpitni komisiji je predsedoval ravnatelj Rožič. Vseh enainpetdeset dijakinj in dijakov je izpite opravilo z uspehom. Med temi je šestnajst z dobrim uspehom, dve dijakinji pa s prav dobrim. Ti dve sta Milena Rustja in Nataša Sirk.

Dobri uspehi pri mali maturi dajejo upanje, da se bo precej dijakinj in dijakov vpisalo na naše višje srednje šole. Starši naj pohite z vpisi!

Goriški pevci v Karlovcu

Lepo sončno nedeljsko jutro je bilo 28. junija, ko sta se z avtobusom odpeljala goriška pevska zbor »Mirko Filej« in »Lojze Bratuž« na gostovanje v Jugoslavijo. Pevce in pevke je spremljal Jože Jurak, ki je domačin iz Novega mesta. Med vožnjo nam je prijetno razlagal po mikrofону lepote in zanimivosti slovenske zemlje, ki smo jih spotoma srečavali.

Ob devetih zjutraj smo že bili v Novem mestu pri maši, ki jo je daroval g. Jurak. Oba pevska zbor sta pela pri maši. Potem so pa pevci urezali na trati pred cerkvijo še nekaj žilavih v veliko veselje Novomeščanov.

Po kratkem oddihu smo oddrdrali proti našemu glavnemu cilju Karlovcu. Tu nas je čakal slovesen sprejem. Gojenci »Dečjega zavoda« so nas sprejeli s poskočnimi skladbami na harmonike. Za vse je poskrbel predsednik kulturnih društev v Karlovcu Adi Gruden, ki je Slovenec iz Idrije, po svojem dolgem bivanju pa Goričan. Le malo časa je ostalo po kosilu in počitku za ogled mesta.

Ob šesti uri popoldne je že bil napovedan naš pevski koncert v »Zorinem domu«. Čeprav je bilo vreme sončno in vroče, se je zbralo polno poslušalcev, med temi dosti Slovencev, ki živijo v Karlovcu. Vsi so prihiteli poslušati domačo pesem.

Uvodno in spremno besedo pri koncertu je imel g. Jurak. Oba zbor sta pela res doživeto in iz srca ter sta žela burno odbravanje.

Zvečer smo se vsi zbrali v hotelu Korana v družbi hrvatskih in slovenskih kulturnih

Prejšnji teden so se zbrali na sedežu Kršćanske demokracije v Gorici predstavniki levosredinskih strank, demokristjanske, socialno demokratske, socialistične, republikanske in Slovenske demokratske zveze.

Sklepali so o politično programskih izjavah, ki naj bi jih družile v prihodnji upravni dobi.

Slovenec je predstavljal ponovno izvoljeni občinski svetovalec Bratuž in še trije odposlanci SDZ.

Najprej so ugotovili, da so 7. junija izkazali volivci zaupanje levosredinski smeri.

Na podlagi tega namerava vseh pet omenjenih skupin nadaljevati sodelovanje.

Za nas pride v prvi vrsti v poštev načelna izjava v točki, ki govori o slovenski skupnosti. V tej je rečeno, da hočejo levosredinske skupine utrditi sodelovanje slovenske skupnosti v političnem, gospodarskem, socialnem in prosvetnem življenju na podlagi enakih pravic in oportunitete. S sosednimi

POČITNIŠKI TEČAJ

V slovenskem Dijaškem domu bo tudi letos počitniški tečaj za popravne izpite. Začel se bo 5. avgusta ob 8.30. Podrobnejša pojasnila daje in sprejema prijave uprava Doma vsak delavnik od 10. do 12. ure.

delavcev v Karlovcu. Menjavale so se pesmi in zdravice z željo, da bi se še poglobljale kulturne vezi med nami in Hrvati.

Med veselo družino sta prišla tudi dva slovenska fanta vojaka, ki služita v Karlovcu. Nista imela drugega, pa sta poklonila našim pevkam šop cvetočih lipovih vejic, znak slovenstva, in solze so se njima in nam zalesketale v očeh...

Bil je res prisrčen prijateljski večer.

Naslednje jutro, zgodaj smo se odpeljali še s Plitvičkim jezerom, izrednim lepotam narave.

Sledila je dolga vožnja povratka med veselimi petjem in šalami, da je minila brž vsa utrujenost. Ostal pa je vsem zares prijeten in nepozaben spomin na ta izlet.

Udeleženec

Iz Goriške

Programske izjave levosredinskih strank

pokrajinami se bodo nadaljevale gospodarske, socialne in kulturne pobude.

V izjavi so tudi naštetih različni načini, kako se bodo stvarno uresničevale sprejete načelne smernice. Na seji so še sklenili, da se bodo v četrtek zvečer zopet zbrali zastopniki vseh petih skupin, da se domenijo za program in sestavo goriškega občinskega sveta.

Medtem je pa prišlo do vladne ostavke, kar bo gotovo zavleklo tudi ta sklep.

Štmaver**NAŠE KORENINE**

Pred kratkim je umrl v Ronkah naš rojak in do nedavnega naš vaščan Franc Radinja v 83. letu starosti.

Pokojni izvira iz stare kmetske Radinjeve rodovine. Ker so se vsi njegovi otroci poročili z doma, je pred nekaj leti prodal kmetijo in se je z ženo preselil k poročeni hčeri v Ronke. France je pa težko prenašal domotožje. Dostikrat je kar peš primahal v svojo rojstno vas na obisk. Tako ga je vezala domača gruda! Pokopali smo ga v Ronkah. Naj mu bo lahka sosedna zemlja!

Nekoliko pozno smo zvedeli, da je v Ljubljani umrl tudi njegov brat Anton Radinja, šolski nadzornik v pokoju. Tudi on se je približal osemdesetim letom. Učitelj je postal že leta 1909.

Po prvi svetovni vojni je poučeval v rodni vasi. Mnogi se še spominjajo, s kakšno ljubeznijo jih je učil domače pesmi. Ko je fašizem premeščal naše učitelje daleč na jug, je odšel v Slovenijo, kjer se je tudi vsega posvetil mladini. Pokopan je na ljubljanskem pokopališču. Bog mu bodi za vse delo dober plačnik!

Pa še ene naše korenine se spomnimo. To leto praznuje 80 let dela, trpljenja in življenja naša sosedna Marija Bitežnik - Končarjeva. Zgodaj je zgubila moža. Hud udarec jo je spet zadel, ko je zvedela ob začetku druge svetovne vojne za žalostno smrt najmlajšega sina. Bil je na vojni ladji, ki je plula proti Grčiji. Angleški torpedo je zadel ladjo, ki je zletela v zrak. Kljub vsem tem tegobam je naša jublantka še delavna, tudi sosedom pomaga, in ji želimo, da bi še dolgo ostala med nami.

Javna dela v Sovodnjah

Nova občinska uprava je že začela s prizadevanji, da se kaj kmalu izvedejo načrti za nekatera javna dela, ki že nekaj časa čakajo na rešitev. Med te je všteta tudi poprava šolskega poslopja na Vrhu.

Pred nekaj dnevi je deželna uprava odobrila v ta namen prispevek treh milijonov in pol lir. Celotna obnovitvena dela pa bodo stala preko osem milijonov. Zato bo morala občina iz svojega dodatni več kot štiri milijone in pol. Popraviti ne bo mogoče dvorišča in tudi ne opremiti učilnic.

Do jeseni bo končano tudi asfaltiranje ceste s Peči v Rubije in tudi »stradalte«. V Ga-

brijah so pa že začeli z deli za oporne zidove. Razširili in popravili bodo tudi sovodensko pokopališče in kapelico na njem.

Zgradba novega šolskega poslopja v Sovodnjah bo pa še čakala kako leto, preden jo bodo začeli postavljati. Država je že odobrila celotni znesek za zgradbo, to je 67 milijonov lir. Načrti za stavbo, ki bo stala za posojilnico blizu športnega prostora, so tudi že izvršeni. Šola bo imela po modernih načrtih arhitekta Caccia - Dominionija 550 kvadratnih metrov pozidanega prostora, okoli 2 tisoč metrov pa dvorišča in vrta. Zaradi uradnih počasnosti pa bodo imeli naši otroci šolo šele čez nekaj časa.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova zbirka pesmi Edvarda Kocbeka

Okrog Novega leta je izšla pri mariborski založbi Obzorja, ki postaja — ali bolje: je že postala — osrednja slovenska založba, nova pesniška zbirka Edvarda Kocbeka. Zbirka ima preprost, hkrati pa čisto sodobno-aktualen naslov »Poročilo« in vsebuje 53 pesmi, razdeljene v pet ciklusov, ki so zaznamovani samo z rimskimi številkami.

Nekaj teh pesmi smo že lahko brali v raznih revijah, nekaj pa je, kot se zdi, dozdej še neobjavljenih. Nepotrebno je pristaviti, da pomeni izid te zbirke velik, naravnost izreden dogodek v slovenskem kulturnem življenju, kot izid vsake Kocbekove knjige, kajti Kocbek je še vedno — ali pravzaprav še bolj kot kdajkoli prej — osrednji lik v slovenskem kulturnem in literarnem življenju. Če bi mogli na kratko izraziti njegov pomen, bi morda lahko rekli, da je postal v današnji slovenski kulturi simbol kvalitete in resnicoljubnosti. Njegova nova knjiga pesmi to potrjuje. In s silo kvalitete in iskanja resnice — neglede na to, če se človek strinja z njegovimi idejami ali ne — postaja vedno bolj izpraševalec vesti vsega slovenskega naroda in vse naše zgodovine.

Njegove pesmi so fantastično-simbolne. V njih se družita in skrivata starodavna mladost in današnja groza, vendar pa veje iz njih tudi rahel, nežen vonj upanja kakor iz pozabljenega rožnega grma v temi na zaraslem vrtu okrog davno požgane hiše. Kocbekov pesniški jezik je sestavljen iz simbolov kot znaki na starodavnih kamnitih ploščah ali simboli na stenah grobnic pradednih poglavarjev in kraljev — skrivnostni, a razumljivi. Tudi njegov humor, ki ga v pesmih nikakor ne manjka, je pošasten in fantastičen, kot na primer v pesmi »Neznane«, o Cankarjevi prikazni, ki ponoči blodi po slovenski prestolnici. Takole pravi med drugim:

Prijatelji pa so ga srečavali ponoči,
pritiskal je na zvonec cukrarne
in v Tivoliju iskal Jakopičev paviljon,
grmel s prižnice v prazni cerkvi
in penklubovcem poslal slatino na mizo,

nosil žerjavico od Trubarja do Prešerna
in pred razsvetljeno vilo ob progi
na glas bral iz Jobove knjige,
spikerki na televiziji nenadoma
zamešal poslednje novice o Izraelu
in v postajni restavraciji napisal
poslovilno pismo Repniku na Muto,
nazadnje pa so ga prijeli ob svitu,
ko je metal kamenje v Cankarjevo založbo,
in ga odpeljali na naglo zaslišanje,
ko pa so odprli vrata »marice«
jim je ostala v rokah črna pelerina.

Te pesmi imajo v sebi nekaj baladnega, napetega, čarovnega, kar zagrabi bravca, da ne more nehati, dokler ne prebere vse zbirke do konca.

Pretrse nas grozotnost pesmi »Znanstvena zgodba«, polna simbolnega pomena, zamislimo se nad pesmijo »Moje življenje«, baladna groza nas strese ob pesmi »Mačje oči«, občutek sramu in krivde nas prevzame kot Slovence ob pesmi »Papige« in globoko nas gane lepota in prisrčnost simbolov v pesmi »Dekliški predpasnik«. Končuje pa se zbirka z znamenito pesmijo »Li-

picanci«; ti ponosni beli konji so Kocbeku simbol slovenske zgodovine in naše narodne poti v bodočnost.

Naj zaključimo to kratko, bežno poročilo o novi knjigi Kocbekovih pesmi s pomenljivima simbolnima zadnjima kiticama iz »Lipincev«:

Nič temnejšega ni
od jasne govorice
in nič resničnejšega ni od pesmi,
ki je razum ne more zapopasti,
junaki šepajo v svetlem soncu
in modrijani jecljajo v temi,
burkeži pa se spreminjajo v pesnike,
krilati pegazi vedno hitreje dirjajo
nad votlinami naše stare zemlje
in poskakujejo in trkajo,
nestrpne slovenske živali
še vedno budijo kralja Matjaža.
Kdor še ne zna zajezditi konja,
naj se čimprej nauči
ukrotiti iskro žival,
obdržati se svobodno v lahkem sedlu
in uloviti ubrano mero drnca,
predvsem pa vztrajati v slutnji,
kajti naši konji so pridirjali od daleč
in so daleč namenjeni,
motorji radi odpovedò,
sloni preveč pojedò,
naša pot pa je dolga
in peš je predaleč.

4. in 5. številka revije »Prostor in čas«

Nova, četrta in peta številka revije »Prostor in čas« obravnava v uvodnem članku problem, ki je na žalost danes zelo aktualen za slovenski narod. To je problem samomorilstva. Članek, ki nosi »Proti slepilu samomora«, je napisal zdravnik Jurij Zalokar, dopolnil pa ga je s krajšim člankom še prof. Lev Milčinski. Dr. Zalokar piše med drugim: »Pri nas in v tujini lahko najdemo vse polno revij, v katerih se bohotijo bolesta razmišljanja o smrti, predvsem pa o samomorilnih težnjah. Včasih je vse to jasno in odkrito, pisano celo z nasladi, včasih pa take misli presevajajo iz morečih in brezupnih pogledov na življenje. Žal vse to niso le prazni literarni poizkusi, temveč so taka dela kar zvest odseb neke miselnosti in resničnosti na-

šega časa. Posebno v Sloveniji je samomorilcev več kot v mnogih drugih državah. Z 26,7 samomori na 100.000 prebivavcev (na leto) smo blizu vrha evropske lestvice. Izvzeti niso ne stari ne mladi, ne zdravi ne bolni, ne delavci ne kmetje. Po mnenju nekaterih strokovnjakov je tudi alkoholizem blizu samomora in naj bi bil nekak počasen samomor. Tudi tu se Slovenci ne moremo pohvaliti, saj kažejo statistike, da lahko prištevamo k alkoholikom kar okoli 10 odstotkov prebivavstva, temu pa je treba prišteti še vse tiste, ki se občasno opijajo. V tej zvezi moremo omeniti še razne smrtne nesreče, predvsem prometne, saj kaže, da ima tudi tu samomorilno nagnjenje vsaj pri nekaterih svojo vlogo.« Dr. Zalokar potem opozarja in dokazuje, da so samomori v glavnem posledica dejstva, da se ljudje boje življenjskih težav in stisk ter se jim skušajo s samomorom odtegniti. Proti temu zdravniška veda sama ne more bogve kaj. Ljudje bi morali poznati smisel in vrednost življenja, to pa jim lahko da le vera, ki človeku pojasnjuje smisel njegovega življenja in ga uči prenašati težave. Dr. Lev Milčinski dodaja tem spoznanjem nekaj zanimivih misli.

Izmed ostale vsebine naj omenimo ciklus satiričnih pesmi Ervina Fritza, dramo Vladimira Kavčiča »Aleksander Veliki«, ki razgalja in smeši kult oblastnikov, novelo Jordana Tomšiča »Druge variante Franza Biberkopfa« in še nekaj krajših pripovednih prispevkov istega avtorja v satiričnem ključu. Zelo zanimiva je razprava u. n. v. prof. Rudolfa Kolariča »Kontinuiteta slovenskega knjižnega jezika in literature od konca 8. stoletja do danes«. Razprava je posvečena osemdesetletnici prof. dr. Antona Slodnjaka. Kolarič dokazuje z besedili cerkvenih besedil oziroma molitev, da poteka tradicija Freisinških spomenikov (nesmiselno je trmasto še naprej rabiti popačenko »brižinski«, ki je že marsikaterega zavedla v zmoto, da gre za spomenike iz Brixena) v slovensko cerkveni literaturi vse do modernega časa. Razprava ima skoro senzacionalna-

Vladimir Truhlar: »V dnevih šumi ocean«

Pri Mohorjevi družbi v Celju je izšla pred kratkim, a še z letnico 1969, nova pesniška zbirka Vladimira Truhlarja »V dnevih šumi ocean«. Knjiga šteje 104 strani in je torej kot pesniška zbirka precej zajetna. Vsebuje 45 pesmi, razdeljenih v devet ciklusov. Vladimir Truhlar je, kot znano, duhovnik in živi že dolga leta v Rimu, kjer opravlja pomembne cerkvene funkcije. Pred leti je izdal svojo prvo pesniško zbirko pri Kulturni akciji v Buenos Airesu. Že takrat je vzbudil pozornost kot pesnik, sedanja zbirka pa dokazuje, da ima slovenska poezija v njem enega najbolj kultiviranih, evropsko razgledanih in miselno globokih pesnikov.

Značilno je, da je napisal spremno besedo za zbirko Edvard Kocbek, tudi sam eden najboljših sodobnih slovenskih pesnikov in pisateljev. V njej piše med drugim: »Vladimir Truhlar je slovenski pesnik in katoliški teolog. Iz navzočih pesmi je razvideti, da je tematika njegovih pesmi religiozna. Blizu nam je tedaj zaključek, da njegove pesmi morajo veljati za krščansko literaturo. Ta oznaka pa je zelo nejasna in skušnjav polna.«

Kocbek potem prikazuje, kako je Truhlar premagal te nejasnosti in skušnjave ter ustvaril živo, organsko poezijo, ki ni napisana na teze. Potem nadaljuje: »Pesnik Vladimir Truhlar, ki je hkrati teolog, hoče govoriti iz obeh svojih poklicev kot iz ene same osebne usode. Ob navzoči pesniški zbirki »V dnevih šumi ocean« se bo komu morda zazdelo, da takega ravnotežja med njima še ni dosegel, češ da so pesmi preobložene z verskimi simboli. Toda to zanj niso več samo simboli, ampak del resničnosti. Verski simboli so mu že prav tako prabesede, kakor so prabesede morje, velemesto, zemlja, kruh, mavrica, žalost, služba. Njegovo izražanje krščanstva torej ni več reprezentativno ali zgolj estetsko, temveč bivanjsko. Prabeseda pomeni stvar samo na celostni in nerazdeljeni način. Zdi se, da hoče Truhlar s takšno rabo premagati ne samo simbolnost, ampak tudi današnjo osamelost besed. To je proces, ki se je šele začel in bo dolgo trajal, preden bo kristjan pesnik obsegel vso resničnost kot usodnost... Zato čutimo ob tej zbirki skriti, toda dramatični napor duhovnika za pes-

(Nadalj. na 8. strani)

(Nadaljevanje na 8. strani)

Sodobno kmetijstvo

Vpliv sodobnih vinogradniških postopkov in kakovost pridelka

Pogostokrat slišimo kritične pripombe na račun sodobne vinogradniške tehnike, češ da ima slednja negativne posledice na kakovost pridelka. Zdaj ko se pri nas vrstijo vinske razstave in ko so ob pokušnjah domače kapljice diskusije še bolj vroče kot sicer, je prav, da se nekoliko pomunimo ob tem vprašanju.

Brez dvoma drži, da je nekoč — preden je trtna uš ali filoksera uničila stare vinograde — bilo stanje vinogradništva bolj ustaljeno kot letos, kajti trte so bile necepljene žlahtne samorodnice, obdelovanje je bilo temeljito, gnojili so izdatno s hlevskim gnojem, neprijetna presenečenja je povzročalo lahko samo slabo vreme ali nespretnost vinogradnika pri kletarjenju.

S cepljenjem trt, z uvajanjem bakrovih pripravkov, močljivih žveplovih pripravkov, nebakrenih sredstev (npr. Aspor), pa tudi z uporabo modernih protizajedavskih sredstev in umetnih gnojil, se je marsikaj spremenilo. Naravno je, da se vse to odraža tudi na pridelku samem.

Glede cepljenja ni moč reči, da je vprašanje v celoti rešeno, sicer to velja bolj za prakso, kajti še se zgodi, da pride do uporabe neprimerne in večkrat tudi okužene podlage. Tu velja samo eno priporočilo: vinogradniki naj upoštevajo navodila področnih kmetijskih nadzorništev, nabavljajo pa naj samo stoo odstotno primeren in zdrav material.

BAKROV OKSIKLORID NAMESTO MODRE GALICE

Nadvlada modre galice se je prvič zamajala ob pojavu bakrovega oksiklorida (ossicloruro di rame), ki ga v Italiji poznamo tudi pod imenom Polvere di Caffaro, Rame Caffaro, Rumianca, Sipcam. Učinek teh sredstev je nevtralen. Ugotovili pa so tudi ugoden vpliv na kakovost grozdja. Predvsem pa bakrov oksiklorid ne škoduje trti, kot je to opaziti pri modri galici.

MOČLJIVA ŽVEPLA

Prednost močljivih žvepljenih pripravkov je v tem, da jih lahko mešamo z bakrovimi pripravki, ki jih rabimo proti peronospori. Na ta način si prihranimo eno škropljenje. Večkrat so pri vinu ugotovili po uporabi močljivih žvepljenih pripravkov neprijeten vonj (zaradi tvorjenja merkaptanov). Temu pa se lahko izognemo, če izmed obstoječih proizvodov izberemo najprimernejšega.

Moramo pa naglasiti, da ni priporočljivo omejiti število žveplanja. Najbolje je opraviti žveplanje trikrat, in sicer ob koncu aprila ali v začetku maja, drugo petnajst dni kasneje, zadnje pa takoj potem, ko grozdje odcvete.

NEBAKRENI PRIPRAVKI

V zadnjih dvajsetih letih je prišlo v vinogradništvu s pojavom nebakrenih pripravkov (Aspor) do prave revolucije. Ta sredstva so pri protiperonosporni borbi skoraj povsod zamenjala modro galico. Ugotovili so pozitiven vpliv na cvetenje in na razvoj zelenih delov — predvsem listov, kar je dovedlo do po-

večanega pridelka in večjega deleža sladkorja v grozdju.

Ugotovili pa so tudi nekaj negativnih pojavov. Trte so na splošno postale bolj nežne in posredno bolj občutljive in tako tudi manj odporne proti raznim zajedavcem, predvsem proti sivi grozdni plesni ter rumenemu pajku.

Tudi v tem primeru velja pravilo uravnotežene uporabe raznih pripravkov: Aspor in podobna sredstva bomo uporabljali v začetni razvojni fazi, bakrove pripravke pa pozneje, ko so grozdne jagode že razvite.

INSEKTICIDI

Insekticide uporabljajo proti raznim živalskim zajedavcem. Ker so te snovi močno strupene, je posredno prišlo do osiromašenja trtne favne. Tako si nekateri razlagajo številnejši pojav rumenega pajka. Tu je področje, ki ni še dovolj razčiščeno.

KOMPLEKSNA GNOJILA

Nekoč so pravili, da je trta »utrujena«, da nes pa vemo, da je bila zemlja enostavno iz-

RADO BEDNARIK

Slovenski študent v prejšnjih časih

III.

Slovenski študent je bil v nekdanjih časih res veseljak in dovtipnež, tudi če je moral včasih vzdihovati v makarovski grščini »in paicevna i men se deluntai«, kar bi se domače reklo: in pajčevina v želodcu se spleta. Pogravitni zunanji lastnosti slovenskega študenta sta bili v nekdanjih letih šala in lakota z dodatkom žeje. Te pa je bilo precej posebno ob presnetem pustnem času, kot je stokal učenec v Prešernovi romanci:

»O predpust, ti čas presneti,
da bi več ne prišel v drugo!
Sem obesil zavolj tebe
dokaj časa uk na kljuko.«

Vmes so pa prisijali tudi svetli dnevi počitnic. Brž ko je v Gorici na gimnaziji odzvonil stari Jakum zadnje uro, so že zdrveli Gorjanci proti »Rajku«, kjer so jih čakali domači z vozovi, da se odpeljejo domov. Oni s Krasa in iz Vipavske doline so imeli zbirališče pri »Zvezdi«. Brici so se pa odduševali v krčmi pri Mihi Malti pri Cingrofu. Večina jo je urezala domov kar »per pedes apostolorum«, t.j. peš.

Med velikimi počitnicami so se bližnji šolski tovarišizbirali k veseliciam, le berite v Jurčičevih knjigah, kako veselo je to šlo. Po skupinah so hodili, seveda ne v avtu, tudi na potovanja, da spoznajo domače kraje in ljudi. Od Krna do morja, iz Gorice v Ljubljano in nazaj. »Pauper studiosus sum, peto viaticum«, reven sem dijak, prosim za petak, smo se predstavljali na farovških vratih. Če ni imel studiosus cvekov v spričevalu, je res prišla na mizo buča vina in rdeča gnjat, ob odhodu je pa še kaj srebrnega zacvenketalo v študentovsko dlan, da je dijak več prinesel domov, kot je imel za na pot. Kar namuzne se, kdor je sam bil dijak, ko bere v Preglju o študentu, ki gre na počitnice in sreča profesorja Šmida, ki se je proslavil s polzeslovjem.

Le prakmalu je prišel konec počitniških dni in z njimi nove skrbi, kam v višje šole brez šmarin petic v žepu. Ali pa z učenjem na klin. Ta in oni ga je zastran tabern in lenobe že prej o-

črpana, da trta ni torej imela dovolj hranilnih snovi na razpolago za svoj razvoj. Sodobno gnojenje v vinogradu hoče zemlji vrtniti vse snovi, ki jih je trta odvezla. Seveda mora pravilno gnojenje upoštevati tudi reakcijo tal in pa optimalno proizvodnjo. Na splošno pa je gnojenje vinogradov pri nas še precej enostransko (prevladuje dušik). Pri izbiri kompleksnih gnojil bo treba jemati tista gnojila z bolj uravnovešenim razmerjem dušika, kalija in fosfora.

— o —

NAGRADNI NATEČAJ ZA KLETARPE

Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu je razpisalo nagradni natečaj za dobro vzdrževanje kleti in ravnanje z vinsko posodo ter za dobro pripravo vina. Prošnje za udeležbo je treba napisati na kolkovanem papirju za 400 lir in jih vložiti na sedežu nadzorništva, v ulici Ghega 6 do vključno 20. julija. Za podeljevanje nagrad pridejo v poštev izboljševalna dela v kleti, nakup strojev za predelavo grozdja, nakup nove vinske posode, itd. Kleti je treba urediti do 30. septembra letos in o tem pismeno obvestiti Pokrajinsko kmetijsko nadzorništvo v Trstu. Predvidene so lepe nagrade.

besil, kot stric Dolef v Jurčičevem romanu »Deseti braj«, ki je poznal le »bonum vinum post Martinum«. Pa še njemu je zdrknila solza po sršastih licih, ko se je spomnil s klasičnim vzdihom »fuius Troes«! na lepa študentovska leta. Zgubljenega študenta je rajni gospod Vinko iz Kromberka kar v note spravil v opereti »Kovačev študent«:

Študent sem bil,
zdaj sem kovač.
Adijo, bukve, šola!
V klopeh ne bom
več trgal hlač,
adijo, šolska smola.

Kdor pa je imel maturo v žepu in količak korajže, cvenka se bo že kje dobilo, se je odpravil na Dunaj ali v Padovo na univerzo. Tedaj se je šele začelo pristno študentovsko življenje! Dunajska visoka šola je slovela že od 14. stoletja dalje. Ona v Pragi tudi, a je bila za slovenskega študenta preveč od rok. Tja so se vpisovali šele po letu 1880. V Padovo pa že davno prej, a bolj redki. A ti so, kot na primer Ivan Hvala, prinesli k nam žarko luč klasične znanosti. Sholarji so se za pot v Padovo, »kjer sivi možje, modri možje, učeno za katedri govoré,« zbirali v prave sholarske pohode. Spotoma so se kot srednjeveški trubadurji ustavljali pri plemiških družinah, kjer je zadonela pesem Trentarskega sholarja vaganta ob brenkanju kitare:

Z laške strani
smo sholarji prišli,
sholarji vaganti,
komedijanti...
Če je gospodi
grajski po godi,
vrata odprite in nas sprejmite!

V Gorici so jih radi sprejemali na svoje pustne veselice zlasti grofje Rabatta, v Devinu grofje Torre, kjer je Avgustova žena vinum Pucinum pila in ga na vso moč hvalila. Še naš Rebula, ker ni Bric, ga pozna v »Devinskem sholarju«.

(Dalje)

4. IN 5. STEVILKA REVIEJE »PROSTOR IN ČAS«

(nadaljevanje s 7. strani)

len značaj in čeprav so dokazi krhki, jih ni mogoče zanikati. Čudno je le, da so ostali doslej spričo tolike množice jezikoslovcev, ki smo jih vedno imeli, neopaženi. Pravzaprav pa niti ni tako čudno...

Darko Komac je prispeval ciklus pesmi, Mirko Jurak pa piše o temi »Beat v ameriški književnosti«. Stane Saksida začenja v tej številki aktualno razpravo »Razmerja med ekonomskim in družbenim razvojem v Sloveniji«, Franc Pedčec pa piše o alienaciji in profesionizmu v športu. Zora Tavčar je prispevala daljšo in temeljito, vestno in dragoceno oceno vrste mladinskih knjig, ki so izšle zadnje čase na Slovenskem, ter tako zadelala zijajočo vrzel, ker le malokdo resno ocenjuje mladinske knjige, ki pa so važna veja literature. Lino Legiša pa piše o drugi izdaji pesmi Marije Mijotove in pove pri tem nekaj pomembnih misli o malomarnosti, ki jo kažemo Slovenci do poezije v narečju, ki pa jo pri mnogih drugih narodih skrbno goje.

Poleg tega prinaša ta številka še mnogo drugih zanimivih, aktualnih in tudi polemičnih prispevkov, tako da jo je težko dati iz rok, dokler je ne preberemo do konca. fj

VLADIMIR TRUHLAR: »V DNEVIH ŠUMI OCEAN«

(nadaljevanje s 7. strani)

nikovo milost in napor pesnika za učinek preobrazbe, ki jo premore le zakramentalna beseda.

Vendar pa niso vse pesmi v Truhlarjevi zbirki religiozne. Dobra polovica jih je ubranih tudi na druge teme, na primer »Vodnjak na mestnem trgu«, »Iz pogovora z mrtvim prijateljem«, »Razpadajoči most«, »Poldne na sadnem trgu«, »Golobje v dežju« in podobno. Ravno ti motivi so poseben dokaz žlahtnosti Truhlarjeve poezije in njegove pesniške tenkočutnosti. Zelo lep je tudi njegov jezik in izredna njegova sposobnost izražanja občutkov in vtisov, kot dočazuje npr. naslednja kitica iz pesmi »Golobje v dežju«:

Jasna v sebi zbrana moč poleta,
ki je včeraj
nosila jato
v čiste loke nad trgom,
danes,
skrita ob zidu,
vsa ponižana,
trepeta
v mrzlih
sunkih
vetra

OSMA ŠTEVILKA „GALEBA“

Osma, zadnja številka mladinskega mesečnika »Galeb« v tem šolskem letu je nekaj posebnega. Vso številko, ki je izšla v povečanem obsegu, so namreč napisali in ilustrirali otroci sami. Tako ima posebno bibliofilsko vrednost ter zasluži, da bi si jo vsi, ki jo posedujejo, spravili kot samostojno mladinsko-literarno publikacijo, ki je pomembna tako za vzgojitelje, ki jih zanima otroška duševnost, kot za učitelje estetske vzgoje in pisatelje, ki se ukvarjajo z otroško književnostjo. Ta številka »Galeba« jim namreč pokaže, kako je treba pisati za naše otroke, in kaj je otrokom pri srcu, kako gledajo otroci na življenje in kakšen je otroški svet.

Številka je posvečena petindvajseti obletnici osvoboditve in obnovitve slovenskih šol, pa tudi vsem padlim učiteljem in zdaj že pokojnemu dol-

F.J. * 40 S M R T V POMLADI

Pogledala je na staro budilko. Zdaj bi pač že moral biti tu, je pomislila, in pri srcu jo je zbodlo. Toda najbrž se je po poti kje ustavil, se je tolažila. Vsi ga poznajo, voščijo mu vesele praznike ali on njim, in si dajejo roko. Morda so ga tudi povabili na kos potice v kakšno hišo in da si ogleda njihovo božično drevo in jaslice. Taka je bila navada. Toda ura je kazala že pol devet, kava je bila že dolgo skuhana in skrbno pokrita ter postavljena na rob vroče plošče štedilnika, da se ne bi shladila, njega pa le še ni bilo. Tako dolgo se ni na poti s postaje še nikoli zamudil. In mater je ostro, boleče presunilo: ne bo ga. Sama bo za božične praznike.

Privila je plamenček petrolejke navzdol, se vsedla na pručico pri vratih štedilnika in zajokala. Zdaj pa zdaj je glasno zaječala. Temo v kuhinji je razsvetljeval samo plamen, katerega svetloba je sijala skozi reže na železnih vratih štedilnika.

Ni vedela, koliko časa je tako sedela, ko je potrkalo na vrata. Planila je kvišku, da se je kar opotekla.

»Tinek, ali si ti?« je zavpila.

»Ne, jaz sem, teta.« Bil je Kunin glas.

Mati je premagala svoje razočaranje in ji šla odpret.

»Srečne praznike!« je pozdravila Kuna. »Kako to, da sedite kar v temi?«

»Privila sem luč, da prihranim na petroleju. Sedim lahko tudi v temi.«

Kuna je uganila, da je jokala, in ni odgovorila.

»Prinesla sem vam pokusit našo potico,« je rekla čez hip in ji dala v bel prt zavito potico in kanglico mleka.

Mati je zvišala plamen v petrolejki.

»Bog lonaj, Kuna.« Glas se ji je tresel. »Dobro da imam vsaj tebe.«

Kuna je razumela, kaj je hotela reči.

»Ni prišel?«

Mati je samo odkimala, sedla, se spet spustila na pručko in zahlipala, z rokami pred obrazom. Solze so ji tekale skozi prste.

Kuna je molče stala sredi kuhinje. Ni vedela, kako naj jo tolaži. Smilila se ji je, hkrati pa je čutila rahlo nevoljo na mater. Zakaj je bila tako stroga z njim?

»Mogoče si ni upal priti,« je rekla čez čas.

Mati je molčala.

Potem je dvignila glavo.

»Vsedi se,« je pokazla na stol za mizo.

»Mudi se mi, saj veste. Pri nas ni nikdar konca dela.«

»Toliko, da ne odneseš spanja,« je ponovila mati tradicionalni rek.

Kuna je sedla. Mati se ji je vendarle hudo smilila, a tudi sami je bilo težko pri srcu, ne da bi si hotela to priznati.

»Pokusite našo potico,« je rekla.

Mati je odvila potico iz prta in si odlomila košček ter ga zanesla v usta.

»Pa je res dobra.«

»Se vam zdi? Potrudila sem se, a se mi zdi, da se mi je skorja preveč zapekla.«

»O ne, ravno prav je pečena.«

Obe sta vedeli, da govorita te besede samo zato, da nekaj govorita, a da mislita na nekaj drugega.

»Lahko pa da še pride,« je rekla potem Kuna tolažeče. In morda je izrekla tudi svojo tiho željo: »Okrog polnoči pripelje še en osebni vlak.«

»Še nikoli ni prispel s tistim.«

»Takrat se je vozil iz Maribora. Mogoče mu za vožnjo iz Ljubljane bolj služi ta zadnji vlak.«

Mati je razumela, da jo želi Kuna potolažiti in ji napolniti dolge, samotne ure svetega večera vsaj z rahlim upanjem. In bila ji je hvaležna za to. Kuna je bila edina, s katero se je lahko pogovorila o Tineku.

Vstala je, stopila v sobo in prinesla svojo lastno potico na lesenem pladnju. Odgrnila je beli prt, s katerim je bila pokrita, in je odrezala kos.

»Na Kuna, pokusi tudi ti našo potico. Počakaj, nalila ti bom skodelico kave zraven.«

Nalila je kavo tudi sebi. Kuhinjo je napolnil prijetni vonj kave, onidve pa sta sedeli skupaj in obema je postalo lažje pri srcu. (dalje)

Z Goriškega

Jamlje

ŽUPNIKOVA SMRT

Prejšnji četrtek je nenadoma umrl župnik Jožko Štanta, v še zreli moški dobi 49 let. Pokojnik je bil po rodu Sovodenjec. Družina se je pa kmalu preselila v Standrež. Sin Jožko je študiral v Gorici, kjer je končal tudi semenišče. V duhovnika je bil posvečen leta 1945. Služboval je na mnogih mestih po Primorskem. Leta 1956 se je vrnil na Goriško in je prevzel župnijsko mesto v Jamljah. Za Jameljce in njihov sosede je bil goreč dušni pastir. Prenovil je cerkev in župnišče. V načrtu je imel župnijski dom in še marsikaj drugega, a smrt mu je prekržala vse lepe načrte.

V četrtek se je odpeljal na obisk k prijatelju - duhovniku v Nabrežini. Počutil se je še kar dobro, čeprav je nekoliko bolehal na srcu. Med razgovorom s sobratom ga je pa kar v hipu napadla slabost. Moral je leči; poslali so po rešilni avto, da ga odpeljejo v tržiško bolnišnico, toda med potjo je izdihnil.

Pokopali so ga ob številnem spremstvu sobratov duhovnikov in faranov v soboto popoldne na jameljskem pokopališču. Pogrebne obrede je vodil nadškof Cocolin. Tople besede v zadnje slovo dobremu pastirju je govoril dekan Kretič. Od župnika se je še poslovil tudi domači fant. Pevci iz Doberdoba in »Fantje izpod Grmade« so zapeli zadnje žalostinke ob grobu pokojnega duhovnika, ki je tako zgodaj zapustil svoje ovčice. Naj prejme večno plačilo pri Bogu!